

XY - vlastníkem i další ½ těchto pozemků a výroky IV a VI rozhodl o nákladech řízení.

Ve věci jde o toto: Žalované jsou sestry, žalobce je synem žalované 2). Rodiči žalovaných byli M. P., zemřelá 22. 8. 1974, a P. P., zemřelý 8. 11. 1965. Žalovaná 2) nabyła v dědickém řízení po zůstaviteli P. P. na nemovitostech, které jsou předmětem tohoto řízení, spoluvlastnický podíl o velikosti ideální poloviny.

Pozůstalost po zemřelé M. P., zahrnující i spornou (druhou) ideální polovinu sporných pozemků, byla projednávána v řízení vedeném u Státního notářství v Jičíně, později bylo dědické řízení vedeno u Okresního soudu v Jičíně pod sp. zn. 23 D 934/98 [žalovaná 1) v dědickém řízení předložila závěť, která však, jak se zjistilo, nebyla psaná zůstavitelkou M. P.]. Dědické řízení bylo rozhodnutím Státního notářství v Jičíně ze dne 30. 8. 1982, č. j. D 982/74-114, vypořádáno tak, že žalovaná 2) nabyła po zůstavitelce mj. spoluvlastnický podíl o velikosti ideální poloviny na nemovitostech, které jsou předmětem tohoto řízení, a jejichž druhou ideální polovinu již zdědila po otci; v té době byly v užívání socialistických organizací - jednotného zemědělského družstva („JZD“) a organizace státních lesů. Na tomto rozhodnutí Státního notářství v Jičíně byla vyznačena právní moc ke 12. 10. 1982.

Žalovaná 1) až 11. 9. 1995 podala odvolání proti uvedenému rozhodnutí Státního notářství v Jičíně a tvrdila vadné doručení; také začala aktivně vystupovat v rámci tohoto dědického řízení. Po opětovném rozhodování a rušení rozhodnutí v opravném řízení pak usnesením Okresního soudu v Jičíně ze dne 20. 10. 2003, č. j. D 934/98-454, bylo dědictví po M. P. vypořádáno tak, že žalované 1) a 2) se mimo jiné staly vlastníci každá ideální ¼ sporných (i dalších) nemovitostí; zbývající ideální polovina patřila žalované 2) již na základě dědění po otci. Žalovaná 2) však v dědickém řízení tvrdila, že spornou ideální část nemovitostí nabyła již vydržením, neboť byla od roku 1982 jejich oprávněnou držitelkou. V roce 1995 převedla žalovaná 2) i tento spoluvlastnický podíl na žalobce.

Ohledně části nemovitostí z pozůstalosti, které nebyly v užívání socialistických organizací, vedli účastníci spor o určení vlastnictví u Okresního soudu v Jičíně pod sp. zn. 11 C 123/2006; soud určil, že žalobce je vlastníkem těchto nemovitostí, které nabył od své matky, jež sporný spoluvlastnický podíl vydržela s tím, že její oprávněná držba se opírala o rozhodnutí Státního notářství v Jičíně ze dne 30. 8. 1982, č. j. D 982/74-114. Dovolání podané v této věci Nejvyšší soud odmítl usnesením ze dne 3. 8. 2016, sp. zn. 22 Cdo 181/2016; ústavní stížnost proti tomuto usnesení odmítl Ústavní soud usnesením ze dne 29. 11. 2016, sp. zn. IV. ÚS 3567/16.

V nyní projednávané věci šlo o spor o určení vlastnického práva k nemovitostem, které byly v roce 1982 a i později v užívání socialistických organizací; k části pozemků svědčilo jednotnému zemědělskému družstvu právo družstevního užívání sdružených pozemků, lesní pozemky užívala na základě užívacího práva státní socialistická organizace.

Soud prvního stupně se zabýval otázkou, zda se žalovaná 2), od které žalobce své právo odvozuje, chopila držby sporných pozemků a vydržela vlastnické právo k nim; soud držbu neměl za prokázanou jen v případě lesních pozemků, užívaných státní socialistickou organizací, proto žalobu ohledně nich zamítl a zčásti vyhověl vzájemnému návrhu žalované 1) a určil její spoluvlastnictví; ohledně zemědělských pozemků v užívání zemědělského družstva vyhověl žalobě a vzájemný návrh žalované 1) zamítl. Odvolací soud však vyšel z rozhodnutí vydaných ve věci Okresního soudu v Jičíně ve věci sp. zn. 11 C 123/2006, jimiž se cítil s odkazem na § 13 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, („o. z.“) vázán i v této věci; dále měl za to, že úvaha soudu prvního stupně o nedostatku držby lesních pozemků je nesprávná již proto, že žalovaná 2) byla spoluvlastnicí též na základě dědictví po otci. Proto žalobě vyhověl v plném rozsahu a vzájemnou žalobu zcela zamítl.

Proti rozsudku odvolacího soudu podává žalovaná 1) dovolání v rozsahu 25 stran. Jeho obsah je účastníkům i odvolacímu soudu znám, a proto z důvodu procesní ekonomie dovolací soud

reprodukuje jen podstatné části.

Dovolatelka vymezila přípustnost dovolání odkazem na § 237 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád („o. s. ř.“). V první řadě namítá, že se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu, konkrétně od rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2019, sp. zn. 22 Cdo 1990/2018, při řešení otázky hmotného práva, týkající se posouzení existence tvrzené držby.

Podle dovolatelky odůvodnění rozsudků nalézacích soudů neobsahují právní posouzení toho, zda byly s rozhodnutím Státního notářství ze dne 30. 8. 1982, č. j. D 982/74 -114, spojeny nějaké právní účinky (a pokud ano, pak jaké). Odvolací soud se odchýlil od ustálené rozhodovací praxe, neboť nerespektoval pravomocné rozhodnutí a znovu posuzoval již dříve řešené otázky. Právní vztahy k děděnému podílu po matce žalovaných byly pravomocně vypořádány až vydáním usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 31. 8. 2005, č. j. 17 Co 154/2004-528, ve spojení s usnesením Okresního soudu v Jičíně ze dne 20. 10. 2003, č. j. D 934/98-454, Nd 4/2002. Dovolatelka v odvolání argumentovala, že právní posouzení podmínek vydržení soudem prvního stupně je v rozporu nejen s provedeným dokazováním, ale i s výroky rozhodnutí o vypořádání dědictví, které je konstitutivní. Pravomocné rozhodnutí o vypořádání dědictví po zůstavitelce nebylo zrušeno, a je tak stále závazné.

Dále namítá, že se odvolací soud při řešení otázky hmotného práva, týkající se „posouzení počátku tvrzené vydržecí doby, při absenci existence samotné držby“, odchýlil od ustálené rozhodovací praxe. Odkazuje na judikaturu dovolacího soudu, podle které rozhodnutí státního notářství o nabytí spoluvlastnického podílu děděním není samo o sobě způsobem uchopení se držby; v takovém případě vydržecí doba začíná běžet až okamžikem, kdy se držitel ujme oprávněné držby. Odvolací soud se tak odchýlil od judikatury Nejvyššího soudu, a to usnesení ze dne 14. 12. 2016, sp. zn. 22 Cdo 5756/2015, rozsudku ze dne 25. 6. 2014, sp. zn. 22 Cdo 1513/2012, rozsudku ze dne 7. 7. 2015, sp. zn. 22 Cdo 473/2015, a též od nálezů Ústavního soudu ze dne 5. 4. 2016, sp. zn. III. ÚS 875/2014.

Dovolatelka se domnívá, že správné právní posouzení věci bylo znemožněno tím, že soud vyšel ze skutkového zjištění, které nemá oporu v provedeném dokazování; nadto soud dostatečně nereagoval na její odvolací námítky.

Dovolatelka dále namítá nesprávné právní posouzení držby spoluvlastnického podílu ve výši id. 1/4 na lesních pozemcích, realizované žalovanou 2). Podle ní skutečnost, že šlo o lesní pozemky, neznamenal, že v totalitním státě neměl vlastník (popř. domnělý vlastník pozemků) povinnosti, které byly s jeho vlastnictvím spojeny; to i v případě, když k nim měl tzv. holé vlastnictví. Žalovaná 2) však takovou držbu nevykonávala.

Právní posouzení odvolacího soudu je i ohledně sporného spoluvlastnického podílu na lesních pozemcích v rozporu s ustálenou judikaturou, a to z důvodu absence skutkového zjištění, neboť žalobce neprokázal, že by k dotčeným nemovitostem učinil tzv. uchopovací akt.

Dále dovolatelka vymezuje přípustnost dovolání tak, že se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího a Ústavního soudu v otázce posouzení tzv. opomenutých důkazů. Dovolatelka nechala vypracovat u soudního znalce RNDr. M.M. znalecký posudek ze dne 16. 6. 2019, který se stal opomenutým důkazem.

Odvolací soud se odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu a Ústavního soudu i při posouzení aplikace § 13 o. z. Podle dovolatelky odvolací soud nevzal v potaz argumenty žalované 1), které byly zásadní pro rozhodnutí, ač na ně v souladu s § 13 o. z. měl reagovat.

V rámci vymezení přípustnosti dovolatelka nastoluje i otázku, která nebyla v rozhodování dovolacího soudu řešena: „Nepřípustnost dvojího výroku soudu I. stupně o témže žalovaném nároku v důsledku

vydání vadného doplňujícího rozsudku soudu I. stupně, který ve výroku rozhodl nejen o chybějícím předmětu řízení v rozsudku soudu I. stupně, ale ve výroku současně meritorně znovu rozhodl o předmětu řízení, který v rozsudku soudu I. stupně nechybí, byť s podtržením části výroku doplňujícího rozsudku.“

Zároveň navrhuje, aby dovolací soud přihlédl i k jiným vadám řízení, které měly za následek nesprávné rozhodnutí ve věci – takovou vadou je podle dovolatelky absence řádného odůvodnění písemného vyhotovení rozsudku podle § 157 o. s. ř. Také namítá, že dokazování nebylo provedeno v souladu s občanským soudním řádem. Napadá i výrok o náhradě nákladů řízení.

Navrhuje, aby dovolací soud oba rozsudky nalézacích soudů zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

V rozsáhlém vyjádření (jehož rozsah je zjevně podmíněn rozsahem dovolání) žalobce polemizuje s dovolacími argumenty a navrhuje, aby dovolání bylo odmítnuto, příp. zamítnuto.

Nejvyšší soud po zjištění, že dovolání je přípustné podle § 237 o. s. ř., že je uplatněn dovolací důvod, uvedený v § 241a odst. 1 o. s. ř. a že jsou splněny i další náležitosti dovolání a podmínky dovolacího řízení (zejména § 240 odst. 1, § 241 o. s. ř.), napadené rozhodnutí přezkoumal a zjistil, že dovolání je částečně důvodné. Přípustnost dovolání zakládá skutečnost, že rozhodnutí odvolacího soudu závisí na vyřešení právní otázky, která nebyla dosud v judikatuře Nejvyššího soudu vyřešena - aplikace § 13 o. z. ohledně účinků dřívějšího rozhodnutí v případě, že „jiný právní případ, který již byl (tímto rozhodnutím) rozhodnut“ se týkal držby vlastnického práva k pozemkům s jiným právním režimem, než „právní případ“ pozdější; konkrétně jde o posouzení držby pozemků, ke kterým svědčilo tzv. socialistickým organizacím právo užívání podle předpisů přijatých před 1. 1. 1990 na straně jedné, a pozemků takovým užíváním nezatížených na straně druhé. Ani otázka držby takových pozemků nebyla v judikatuře dovolacího soudu dosud vyřešena.

Podle obsahu dovolání dovolatelka uplatňuje i dovolací důvod dříve uvedený v § 241a odst. 3 o. s. ř., ve znění účinném do 31. 12. 2012, podle něhož bylo možno „dovolání podat také z důvodu, že rozhodnutí vychází ze skutkového zjištění, které nemá podle obsahu spisu v podstatné části oporu v provedeném dokazování“; sice se jej pokouší formulovat jako otázku právní, podle obsahu však jde o námitky skutkové. Takový dovolací důvod účinná právní úprava nezná, proto k těmto námitkám nebylo možno přihlédnout.

Nejvyšší soud již mnohokrát vyslovil, že uplatněním způsobilého dovolacího důvodu ve smyslu § 241a odst. 1 o. s. ř. není zpochybnění právního posouzení věci, vychází-li z jiného skutkového stavu, než z jakého vyšel při posouzení věci odvolací soud, a že samotné hodnocení důkazů odvolacím soudem (opírající se o zásadu volného hodnocení důkazů, zakotvenou v ustanovení § 132 o. s. ř.) nelze úspěšně napadnout dovolacím důvodem podle § 241a odst. 1 o. s. ř. (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2013, sp. zn. 29 Cdo 2394/2013, uveřejněné pod číslem 4/2014 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2014, sp. zn. 28 Cdo 1803/2014).

Zůstavitelka zemřela v roce 1974, žalované 2) bylo nabytí dědictví potvrzeno v roce 1982, a v roce 2003 soud definitivně konstatoval, že právními nástupkyněmi zůstavitelky jsou obě žalované. Protože však podle dosavadních skutkových zjištění (k jejich zpochybnění v dovolacím řízení nelze přihlédnout) žalovaná 1) až do roku 1995 výlučně vlastnické právo žalované 2) nijak navenek nepopírala, není zjevně nepřiměřený závěr, že žalovaná 1) nevykonávala vlastnickou držbu, přinejmenším proto, že chyběl navenek projevený držební úmysl (animus possidendi). Jde však o to, zda držitelkou byla žalovaná 2).

K výkladu a aplikaci § 13 o. z. v poměrech dané věci:

Každý, kdo se domáhá právní ochrany, může důvodně očekávat, že jeho právní případ bude rozhodnut obdobně jako jiný právní případ, který již byl rozhodnut a který se s jeho právním případem shoduje v podstatných znacích; byl-li právní případ rozhodnut jinak, má každý, kdo se domáhá právní ochrany, právo na přesvědčivé vysvětlení důvodu této odchylky (§ 13 o. z.).

Odvolací soud odůvodnil zamítnutí žaloby s odkazem na § 13 o. z. takto:

„Argumentace 1) žalované je shodná s argumentací, kterou uplatnila v řízení vedeném u Okresního soudu v Jičíně pod sp. zn. 11 C 123/2006. Není důvod se odchylovat od závěrů, přijatých v daném řízení soudy všech stupňů a soudu Ústavního, a tedy revidovat právní závěry, týkající se možnosti vydržení v průběhu dědického řízení. Skutkový základ, nastolené právní otázky a argumentace účastníků ve sporech, vedených u Okresního soudu v Jičíně pod sp. zn. 11 C 123/2006 a sp. zn. 11 C 94/2016, ve fázi odvolacího řízení pak vedené u Krajského soudu v Hradci Králové pod sp. zn. 19 Co 91/2015 a sp. zn. 19 Co 280/2018, jsou v základu shodné“.

Dovolatelka popírá účinky uvedených rozhodnutí na tuto věc, a uvádí: „Odlišnost předmětu řízení se zcela logicky odvíjela od toho, že v tomto řízení se jednalo o odlišné nemovité věci, v jiném režimu, s čímž byly spojeny i odlišné argumenty a tvrzení byla prokazována i dalšími (odlišnými) důkazními prostředky“. Přípustnost dovolání spatřuje v tom, že při aplikaci § 13 o. z. se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu i Ústavního soudu. Žádné rozhodnutí vykládající uvedené ustanovení však neuvádí, odkazuje na odbornou literaturu (Lavický P. a kol., Občanský zákoník I., Obecná část (§ 1 - § 654), 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, s. 116). Dovolatelkou citovanou pasáž však převzal Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 3. 7. 2015, sp. zn. 28 Cdo 5012/2014, ve kterém se uvádí: „Bylo by absurdní ustanovení § 13 zákona č. [89/2012](#) Sb. vykládat tak, že ke vzniku důvodného očekávání by postačovalo kupříkladu jediné, nahodilé a nepublikované rozhodnutí soudu nižšího stupně, popřípadě tak, že by takové rozhodnutí mohlo dokonce popírat ustálenou rozhodovací praxi. Aby důvodné očekávání mohlo vzniknout, musí skutečně existovat ustálená rozhodovací praxe“.

Ustanovení § 13 o. z. požaduje, aby soud v případě, že se chce odchýlit od ustálené rozhodovací praxe, vysvětlil důvod této odchylky. Za ustálenou rozhodovací praxi lze považovat zejména tu, která se podává z rozhodnutí Nejvyššího soudu, resp. z rozhodnutí jiných soudů, publikovaných ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek. Jde v podstatě o vyjádření judikатурních účinků rozhodnutí vyšších soudů.

V nyní projednávané věci jde o spor mezi stejnými účastníky jako v předchozím řízení, a žalobce a žalovaná 2) opírají oprávněnou držbu této žalované o stejný titul - rozhodnutí o vypořádání dědictví po předchůdkyni žalovaných. Je tu však zásadně rozdíl v právním režimu pozemků, které měly být předmětem držby a vydržení.

Ve věci Okresního soudu v Jičíně sp. zn. 11 C 123/2006 šlo mezi stejnými účastníky o dědění a vydržení nemovitostí, užívaných žalovanými, které nebyly zatíženy užívacími právy socialistické organizace. V nyní projednávané věci jde o určení vlastnického práva a zejména jemu předcházející držby pozemků, které byly jednak sdruženy do JZD, jednak byly v užívání státní socialistické organizace - Východočeských státních lesů. Držba každé z těchto skupin nemovitostí měla své zvláštnosti, jak je vysvětleno níže; to, že žalovaná 2) nabyla vydržením nemovitosti, v jejichž užívání nebyla omezena ve prospěch socialistické organizace, ještě neznamená, že nutně musela stejným způsobem nabýt věci, které byly v užívání takových organizací. Společný závěr pro tyto druhy nemovitostí se uplatní ve vztahu k dobré víře žalované 2), že je nabyta děděním, nikoliv však při posouzení otázky, zda a odkdy byla tato žalovaná držitelkou pozemků v užívání socialistických

organizací.

Ve věci Okresního soudu v Jičíně sp. zn. 11 C 123/2006 tak nebyla řešena předběžná otázka, zda žalovaná 2) byla držitelkou pozemků, o které jde v této věci; ani nešlo, pokud jde o samotnou držbu pozemků, o právní případ shodný v podstatných znacích s nyní projednávanou věcí; aplikace § 13 o. z. tak nebyla namíste (pokud jde o odkaz na věc sp. zn. 11 C 94/2016 Okresního soudu v Jičíně, odvolací soud jej nijak blíže nekonkretizoval a neuvedl, v čem by měla shoda obou případů spočívat).

Odvolací soud, vycházející z jiného právního názoru, se nezabýval námitkami dovolatelky, žalované 1), k závěrům o držbě a vydržení pozemků v užívání JZD, a neposuzoval ani držbu pozemků v užívání státní socialistické organizace. Jeho rozhodnutí tak v této části spočívá na nesprávném právním posouzení věci (§ 241a odst. 1 o. s. ř.). Skutkové námitky, resp. námitky k hodnocení důkazů, pak přešel obecným konstatováním, patrně proto, že z hlediska jeho právního názoru nebyly významné. V dalším řízení je znovu zvaží.

Držba spoluvlastnického podílu a držba celé věci:

Odvolací soud dále uvedl, že „především okresnímu soudu vytyká, že ve svých právních úvahách zcela opomněl, že 2) žalovaná byla vlastnící ½ podílu již na základě výsledku dědického řízení, týkajícího se pozůstalosti po jejím otci. Úvahy okresního soudu o tom, že se 2) žalovaná nechopila držby (míněno zřejmě další ½ podílu daných pozemků), jsou tak již ze své podstaty chybné“.

Dovolatelka tvrdí, že tato část rozhodnutí je pro neurčitost nepřezkoumatelná. Dovolací soud však tuto úvahu považuje za přezkoumatelnou, leč odvolacím soudem nedostatečně objasněnou. To, že je někdo držitelem ideální poloviny věci, ještě neznamená, že se musí nutně chopit držby i druhé ideální poloviny, resp. že se této držby nemůže chopit někdo jiný (k držbě spoluvlastnického podílu viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 7. 7. 2015, sp. zn. 22 Cdo 473/2015). Není tak zřejmé, o co odvolací soud svou úvahu opírá. I v této části tak rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

Držba pozemku, ke kterému měla tzv. socialistická organizace právo užívání, resp. Ke kterému svědčilo jednotnému zemědělskému družstvu právo užívání sdružených pozemků:

Odvolací soud opřel zamítnutí žaloby i o toto tvrzení: „Nemá totiž žádný význam, zda se jedná o pozemek polní, či lesní, když právní osud obou druhů pozemků je podle krajského soudu nakonec shodný“.

Odvolací soud však nedocenil, že předmětem řízení bylo určení vlastnického práva ke dvěma druhům pozemků s různým právním režimem. Šlo jednak o pozemky zemědělské, sdružené do užívání v JZD, jednak o pozemky lesní, které byly v užívání státní socialistické organizace. Tyto pozemky byly předmětem držby vlastnického práva, která mohla od 1. 1. 1992 vyústit v nabytí vlastnického práva. Otázku držby pozemků, ke kterým svědčilo tzv. socialistickým organizacím právo užívání podle předpisů přijatých před 1. 1. 1990, dovolací soud dosud neřešil; dovolání je v této části přípustné i důvodné.

Práva vlastníků pozemků v užívání tzv. socialistických organizací byla v době před rokem 1990 velmi omezená, a vlastníci měli v mnoha případech jen tzv. holé vlastnictví (dominium nudum). Přesto vlastnická držba takových věcí nebyla vyloučena, byť šlo o držbu specifickou, determinovanou tehdejšími právními a politickými poměry. Jejím znakem bylo, že užívající organizace fakticky považovala toho, kdo se držby dovolává, za vlastníka pozemků, a tak s ním jednala, bylo-li jednání s vlastníkem nezbytné; uchopení držby nabyvatelem takových pozemků mohlo být i symbolické (viz k tomu rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 5. 2004, sp. zn. 22 Cdo 1824/2004). Tato držba mohla

spočívat v tom, že držitel vykonával vůči věci či jejímu uživateli ta práva, která mu snad i přes užívání organizací zůstávala (zde záleží na konkrétním právním předpisu, o který se užívání opírá). Bude vždy záležet na posouzení konkrétní věci.

Soud prvního stupně odůvodnil úvahu, podle které se žalovaná 2) chopila držby vlastnického práva k pozemkům v užívání JZD. Uvedl, že „v rámci tehdejších možností a společenských poměrů se žalovaná po 30. 8. 1982 ujala oprávněné držby těchto celých nemovitostí, včetně podílu, který původně patřily M. P. Jak vyplynulo z dokazování, žalovaná byla členkou družstva a v rámci tehdejších možností jako osoba, která v družstvu nebyla zaměstnaná, již po roce 1982 vystupovala vůči tehdejšímu JZD jako vlastnice celých sdružených pozemků (původně patřících M. a P. P.). Po roce 1989 začala žalovaná 2) ještě aktivněji působit v rámci transformace družstva a zemědělskému podniku, který tehdy hospodařil na daných pozemcích, tyto pozemky pronajala. Závěry tohoto odstavce by se vztahovaly i na pozemek p. č. XY, pokud by se vycházelo z toho, že tento pozemek nebyl užíván společně s budovou čp. XY, ale byl užíván JZD. Soud také podotýká, že ve vztahu k těmto pozemkům, kromě pozemků u domu čp. XY, nebylo hodnověrně zjištěno, že by v rozhodném období žalovaná 1) vystupovala vůči příslušnému JZD jako vlastnice podílu na těchto pozemcích a že by s ní tak příslušný zemědělský podnik jednal“. Žalovaná 1) podle skutkových zjištění v průběhu vydržecí doby své právo neuplatňovala.

Úvaha o tom, že držitelkou těchto pozemků byla žalovaná 2), není z hlediska uvedených skutkových zjištění zjevně nepřiměřená; nelze ovšem přehlédnout, že dovolatelka tato skutková zjištění v odvolání zpochybnila, a odvolací soud její námitky nevypořádal, patrně proto, že vyšel ze shora uvedeného nesprávného právního názoru o závaznosti předchozího rozhodnutí i pro tuto věc. Dovolací soud, jak uvedeno výše, se těmito námitkami zabývat nemůže; zvaží je odvolací soud v dalším řízení.

Držbou lesních pozemků, užívaných státní socialistickou organizací

- Východočeskými státními lesy - se pak odvolací soud nezabýval vůbec, přestože otázka jejich držby nebyla v řízení vyřešena; jeho rozhodnutí proto spočívá i v této části na nesprávném právním posouzení věci.

K ostatním dovolacím námitkám:

Dovolatelka opírá své spoluvlastnické právo o skutečnost, že usnesením Okresního soudu v Jičíně ze dne 20. 10. 2003, č. j. D 934/98-454, bylo dědictví po M. P. vypořádáno tak, že se stala vlastnící ideální ¼ nemovitostí. K tomu lze poukázat na to, co již k otázce, jaké mělo účinky pozdější dědické rozhodnutí vydané v roce 2003, tedy až poté, co mělo dojít k vydržení podílu, uvedl Nejvyšší soud v usnesení ze dne 3. 8. 2016, sp. zn. 22 Cdo 181/2016: „Smyslem žaloby na určení vlastnického práva zůstavitele ke dni úmrtí je zjištění, zda tato věc má být projednána v dědickém řízení, kam patří všechny věci, které zůstavitel vlastnil ke dni úmrtí. Vyhováním žalobě na určení, že právní předchůdce žalobce byl ke dni úmrtí vlastníkem určité věci, není určeno, kdo je jejím současným vlastníkem. Význam takového rozhodnutí je tedy jen v tom, že věc, o kterou šlo, bude projednána v dědickém řízení; toto rozhodnutí se nedotýká práv třetích osob, které nebyly účastníky tohoto řízení (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 6. 2006, sp. zn. 22 Cdo 2160/2005). To, že věc byla projednána v dědickém řízení, tak nemůže mít vliv na právo žalobce, který ji nabyt až po smrti zůstavitelky. I zde je jádro v řešení otázky, zda žalovaná 2) mohla věc vydržet; pokud ji vydržela, pak na její právo již nemohlo mít vliv pozdější rozhodnutí o vypořádání dědictví. Dovolatelce lze v této souvislosti připomenout zásadu vigilanti bus iura scripta sunt (práva bdělých jsou chráněna). Jestliže totiž zůstavitelka zemřela v roce 1974, v roce 1982 bylo vydáno dědické rozhodnutí a dovolatelka se začala zajímat o stav řízení až v roce 1995, pak i v případě, že by bylo možno přijmout její verzi, že o vydání rozhodnutí nevěděla, to byla její nečinnost, která umožnila oprávněnou držbu, opřenou o

dědické rozhodnutí“. Závěry zde uvedené se uplatní i v této věci; rozhodnutí odvolacího soudu je tu v souladu s judikaturou dovolacího soudu.

Z judikatury Nejvyššího soudu se podává, že rozhodnutí o dědictví může být titulem, o něž lze opírat oprávněnou držbu [srovnej např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 2011, sp. zn. 22 Cdo 1085/2010 (uveřejněný pod č. 90/2012 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, rozh. obč.), nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 5. 11. 2009, sp. zn. 22 Cdo 4415/2007]. Existence způsobilého titulu, na němž může být založena oprávněná držba, však pro vznik samotné držby, jakož i pro započetí běhu vydržecí doby, nepostačuje, neboť vydržecí doba začíná běžet až okamžikem, kdy se držitel ujme oprávněné držby, tj. začne v dobré víře s věcí nakládat jako s vlastní [srovnej např. náleží Ústavního soudu ze dne 5. 4. 2016, sp. zn. III. ÚS 875/14].

K posouzení, zda uběhla vydržecí doba, je podle judikatury, na kterou dovolatelka odkazuje (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2019, sp. zn. 22 Cdo 1990/2018) nutné vždy zjistit, zda a kdy se držitel ujal držby. Jde-li o držbu nemovitostí v užívání tzv. socialistické organizace, pak je třeba přihlídnout ke zvláštnostem, vyvolaným povahou tohoto užívání.

V tomto případě je věc komplikovaná tím, že v době rozhodování odvolacího soudu uplynulo od potvrzení nabytí dědictví žalované 2) téměř 40 let; její dědické právo začala žalovaná 1) zpochybňovat až 21 let po smrti zůstavitelky a 13 let po rozhodnutí státního notářství (když předtím předložila závěť, která byla shledána neplatnou, protože ji nepsala zůstavitelka); tím ovšem ztížila dokazování o nabytí držby. Tuto okolnost je třeba vzít do úvahy, a to ve prospěch držby žalované 2). I když obecně platí, že samotné rozhodnutí státního notářství o potvrzení nabytí dědictví nezakládá držbu pozemku, v případě, že od takového rozhodnutí uplynula již celá řada let, je na tom, kdo popírá, že věci se neudály obvyklým (očekávaným) způsobem, aby to prokázal (k tomu viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3. 2. 2005, sp. zn. 22 Cdo 1400/2004). Lze přitom očekávat, že při obvyklém běhu věci se dědic, kterému je nabytí dědictví potvrzeno, ujme držby pozůstalosti (která je věcí hromadnou), je-li to možné.

Dobrá víra žalované 2), že je vlastníci sporných pozemků, se opírá o rozhodnutí Státního notářství ze dne 30. 8. 1982, sp. zn. D 982/74, s vyznačenou doložkou právní moci; soudy neučinily skutkové zjištění, že by do roku 1992, kdy uplynula vydržecí doba, byla se skutečným stavem věci seznámena. Dovolatelka sice tvrdí, že byla prokázána její spoluvlastnická držba, avšak po dobu, po kterou běžela vydržecí doba, soudy takové zjištění neučinily; užívání věci pak není „bez dalšího“ její držbou, zejména chybí-li zjevná a navenek projevená (byť i konkludentně) držební vůle (animus possidendi). O spoluvlastnickou držbu mohlo jít jen do doby vydání rozhodnutí o potvrzení nabytí dědictví v roce 1982; od té doby se užívání žalované 1) podle výsledku řízení vedeného u Okresního soudu v Jičíně, sp. zn. 11 C 123/2006, opíralo o souhlas žalované 2) a bylo odvozeno od její vlastnické držby (k tomu viz i usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. 8. 2016, sp. zn. 22 Cdo 181/2016). Proto již nemohlo jít o spoludržbu. To je ostatně patrné i z toho, že žalovaná 1) podle skutkových zjištění stav nastolený zmíněným rozhodnutím státního notářství respektovala až do roku 1995. Ostatně držba je především faktický stav, na kterém nemůže nic měnit ani to, že snad objektivně, i po vydání dědického rozhodnutí (které nenabýlo právní moci), trvaly spoluvlastnické poměry; je totiž třeba odlišit držbu na straně jedné a právo na držbu (spoludržbu) na straně druhé. To se ovšem týká nemovitostí, o které šlo ve věci Okresního soudu v Jičíně sp. zn. 11 C 123/2006; pokud jde o pozemky sporné v této věci, bude nutné v dalším řízení učinit závěr o tom, kdo je držel.

K dovolacím námitkám procesní povahy:

Dovolatelka na několika místech formuluje výtku nesprávného právního posouzení věci tak, že podle ní spočívá v tom, že soud vyšel ze skutkového zjištění, které nemá oporu v provedeném dokazování. Fakticky tak neuplatňuje nesprávné právní posouzení věci, ale dovolací důvod, který současná právní

úprava nezná; k těmto námitkám proto nebylo možno přihlédnout. Zčásti je jí však třeba přisvědčit v tom, že odvolací soud některé její skutkové námitky opomenul, resp. se s nimi nevypořádal, neboť za zásadní považoval aplikaci § 13 o. z., a tak se mu patrně jevily nevýznamnými. V dalším řízení odvolací soud blíže zváží odvolací výtky a podle okolností se jimi bude zabývat.

Dovolatelka dále vytýká, že soud prvního stupně neprovedl jí navržený důkaz posudkem znalce RNDr. M.M.; sice odůvodnil, proč tak učinil, ale způsobem povšechným a jeho postup je účelový. K tomu se uvádí: Soud prvního stupně neprovedení tohoto důkazu odůvodnil (bod 55 rozsudku) a v odvolání proti jeho rozhodnutí žalovaná 1) s tímto odůvodněním nijak nepolemizovala; odvolací soud tak neměl důvod se jím zabývat.

Konečně dovolatelka vytýká odvolacímu soudu, že pominul vadu doplňujícího rozsudku soudu prvního stupně ze dne 17. 2. 2020, č. j. 11 C 7/2015-651, neboť „ve výroku rozhodl tak, že určil nejen vlastnictví nemovitostí, které chyběly v jím doplňovaném rozsudku, ale současně v tomtéž výroku znovu určil vlastnictví nemovitostí, které ve výroku obsahoval jím doplňovaný rozsudek s tím, že tyto nemovitosti „odlišil“ jejich podtržením. Důvod podtržení ve výroku zopakovaných nemovitostí, které obsahoval již doplňovaný rozsudek, uvedl jen v odůvodnění doplňujícího rozsudku. (...) Ignoroval-li odvolací soud

- přes námitku účastníka - neúplnost výroku rozsudku soudu I. stupně spočívající v opomenutí rozhodnutí o části předmětu řízení, např. s odůvodněním, že to je jedno, když rozsudek soudu II. stupně mění rozsudek soudu I. stupně tak, že žalobu v celém rozsahu zamítá, jedná se o svévůli, kterou je nutno napravit v rámci řízení o dovolání či o ústavní stížnost.“ K tomu dovolací soud uvádí: Je skutečností, že § 166 o. s. ř., na který soud prvního stupně odkázal, předpokládá jen doplnění rozsudku o chybějící část předmětu řízení. V dané věci však soud nejen že doplnil rozsudek o chybějící část předmětu řízení, ale uvedl jeho správné znění (včetně té části, o které již bylo rozhodnuto). Dovolatelka netvrdí, že by se tento postup nějak dotkl jejích práv a podle názoru dovolacího soudu ani v případě, že by šlo o pochybení, by nemohla být její práva (natož práva základní) tímto postupem nijak dotčena. Mohlo by jít nanejvýš o vadu řízení, která nemohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

K dovolání proti rozhodnutí o nákladech řízení:

Dovolání podle § 237 o. s. ř. není přípustné proti rozhodnutím v části týkající se výroku o nákladech řízení - § 238 odst. 1 písm. h) o. s. ř. Nicméně spolu s rozhodnutím ve věci samé jsou rušeny i nákladové výroky.

Z uvedeného je zřejmé, že dovolání je zčásti důvodné. Proto nezbylo, než rozhodnutí odvolacího soudu zrušit a věc vrátit tomuto soudu k dalšímu řízení (§ 243e odst. 3 o. s. ř.).

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Pracovní doba](#)
- [Exekuce](#)
- [Důkazní břemeno](#)
- [Dokazování, neúčinnost právního jednání](#)
- [Katastr nemovitostí](#)

- [Náhrada za ztrátu na výdělku \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Ochrana spotřebitele \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovněprávní vztah \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Společný nájem bytu manžely \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Určení otcovství \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Jméno v obchodní firmě právnické osoby](#)